

PRESES APSKATS

Sagatavoja:
Uzziņu un informācijas centrs
Latvijas Nacionālā bibliotēka

30.05.2025

Preses apskatā: LNB norisinājās Latvijas Bērnu un jaunatnes literatūras padomes un Latvijas Grāmatizdevēju asociācijas rīkota pavasara konference par literatūras aktualitātēm skolotājiem un bibliotēku speciālistiem; LNB Atbalsta biedrība turpina projektu "Iedvesmas bibliotēka"; Pelču bibliotēka atzīmē 120. gadadienu un piemin LNB Letonikas un Baltijas centra vadītājas, vēsturnieces Kristīnes Zaļumas grāmatā "Neredzamā bibliotēka" iekļauto Pelču muižas bibliotēku; Valsts un pašvaldību vienotie klientu apkalpošanas centri vietējās bibliotēkās kā atbalsts iedzīvotājiem e-pakalpojumu un maksājumu kārtošanā; Ogres centrālajā bibliotēkā nosvinēta Pepijas Garzeķes dzimšanas diena.

Preses apskatā iekļauti raksti no Latvijas centrālajiem un reģionālajiem laikrakstiem.

Pastmarku komplekti nonāk Nacionālajā bibliotēkā

Mūsu valsts vēsturisko notikumu liecinieces ir arī pastmarkas.

Pasaulei par šiem notikumiem pastmarkas vēsti ne tikai vēstuļu sūtījumos, bet arī filatēlistu kolekcijās. Lai saglabātu šo kultūrvēsturisko mantojumu, "Latvijas Pasts" Latvijas Nacionālajai bibliotēkai glabāšanā uzticējis kopš 1991. gada izdotos pastmarku gada komplektus, solot kolekciju regulāri papildināt.

Novērtējot pastmarku kolekciju unikalitāti, uzņēmums tā nodrošinās šī kultūrvēsturiskā mantojuma pilnīgu saglabāšanu.

Ik gadu tiek izdotas ap 20 jaunām pastmarkām daudzveidīgā tematikā, un gada nogalē tās pieejamas apkopotā gada komplekta veidā. Šie izdotie filatēlijas darbi ir klientu, kolekcionāru un ekspertu novērtēti. Tie kvalitātes ziņā ir līdzvērtīgi lielāko pasaules valstu izdotajiem filatēlijas izdevumiem, un Latvijā radītās pastmarkas regulāri iekļaujam gan pasaulē atpazīstamos filatēlijas izdevumu katalogos, gan prestižu kolekcionāru kolekcijās.

INESE ELSIŅA

Iedvesmas bibliotēka

Latvijas Nacionālās bibliotēkas Atbalsta biedrība turpina projektu "Iedvesmas bibliotēka" un izsludina jaunu pieteikšanos.

"Iedvesmas bibliotēka" ir nacionāla mēroga projekts, kuru biedrība īsteno kopā ar pašvaldībām, lai dotu iespēju Latvijas bibliotēkām veidot mūsdienu, pievilcīgu, lasītājiem un grāmatām draudzīgu vidi. Bibliotekāri aicināti pieteikt idejas par kvalitatīviem un laikmetīgiem dizaina un arhitektūras risinājumiem savās bibliotēkās – to iekārtošanu, pārbūvi, remontu un jauna dizaina mēbeļu izgatavošanu. Pieteikties projektam ikviena bibliotēka aicināta līdz šī gada 30. septembrim. Organizatori izraudzīsies 2–3 bibliotēkas, kuru idejas ar ziedotāju atbalstu un pašvaldību līdzfinansējumu īsteno 2026. un 2027. gadā. Biedrība sniegs finansiālu, organizatorisku un profesionālu arhitektu atbalstu.

Projekts tika uzsākts 2022. gadā. Šajā laikā par "Iedvesmas bibliotēkām" kļuvušas 12 bibliotēkas visā Latvijā – iekārtotas jaunas telpas, izveidotas āra lasītavas un pasākumu vietas, radīta vide bērniem un jauniešiem, tapušas oriģinālas bibliotēku mēbeles.

Projekts iespējams, tikai pateicoties apjomīgam ziedotāju atbalstam. Ziedot var biedrības mājaslapas www.gaisma.lv sadaļā "Ziedot", izvēloties mērķi "Iedvesmas bibliotēka".

INESE ELSIŅA

Avots: Stars

Datums: 30.05.2025

Lasišana palīdz domāt

DIĀNA JANCE

Pagājušajā mēnesī Latvijas Nacionālajā bibliotēkā (LNB) norisinājās Pavasara konference par literatūras aktualitātēm, ko jau kopš 1996. gada skolotājiem, bibliotēku speciālistiem, izdevējiem, rakstniekiem, pētniekiem kopīgi rīko LNB, Latvijas Bērnu un jaunatnes literatūras padome un Latvijas Grāmatizdevēju asociācija.

Šī gada konferencē "Literatūras zināšanas lasītveicinātājiem" viens no ārvalstu lektoriem bija Leidenes Universitātes emeritētais profesors Adrians van der Vēls. 2023. gada profesors bija viens no Lūšanas manifestā darba grupas dalībniekiem – tas aicināja lasītājus un nelasītājus, izglītojamus un izglītotājus, politiķus un viedokļu veidotājus pievērst uzmanību tam, cik būtisks priekšnoteikums demokrātijai ir prasme lasīt, turklāt patiešām izprotot izlasīto.

Pagājuši gandrīz divi gadi kopš Lūšanas manifesta parakstīšanas. Vai jau varam pieredzēt kādas izmaiņas?

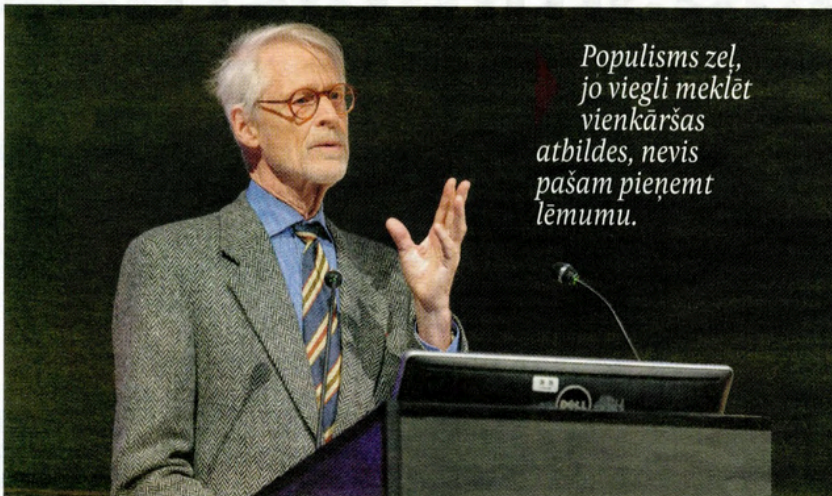
A. van der Vēls: Gribošs teikt – jā, tomēr neesmu pilnīgi parliecināts, ka tas atbilst patiesībai. Vēl joprojām isti neredzam pārmaiņas tur, kur tās patiesi būtu nepieciešamas. Tiesa, var vērot nelielu kustību starp dažām intelektuālajām grupām, vairākos gadījumos pieredzam arī zināmu interesi valstu izglītības departamentos.

Pārmaiņas tiešām notiek, bet tās nav lielas, turklāt nepieredzam reālu, masveida izpratni par to, cik svarīga ir lasīšana. Es gribētu būt optimistiskāks, bet tomēr jābūt realistam. Vienlaikus – nav jau tā, ka gaidījām milzīgas un ātras izmaiņas, protams, cerējām, bet negaidījām.

Šobrīd Eiropā un visā pasaulē piedzīvojam populisma pieaugumu. Vai zināmā mērā tas saistīts arī ar lasīšanu? Jo vairāk cilvēki zaudē lasītprasmi, jo vieglāk viņus ietekmē.

Notiekti. Tā ir saikne starp cilvēkiem, kas lasa mazāk uzmanīgi un domā mazāk dziļi. Šī saikne ir ļoti svarīga.

Lasīšana pati par sevi gan tikai pieaug, domāju, vārdu skaits, ko cilvēki katru dienu izlasa un uzraksta, nekad nav bijis tik liels. Vienlaikus veids, kā cilvēki lasa, kļūst seklāks, mazāk dziļš. Un tas noved pie mazāk dziļas domāšanas, ja runājam tieši – seklāks domāšanas. Savukārt tas noved pie populisma izplatības, jo cilvēki nav pietiekami kritiski.

Adrians van der Vēls: "Lasīšanu nevajadzētu uztvert kā ko tādu, kam jābūt jautram. Protams, ir labi, ja tas ir jautri, tomēr lasīšana patiesībā sākas nevis ar jautrību, bet ar smagu darbu."

Jūs runājat par augsta līmeņa lasīšanu. Kā uz šo grūto lasīšanu mudināt tos, kuri grāmatas lasa maz vai pat nemaz?

Tas, protams, ir vissarežģītākais jautājums. Par lasīšanas svarīgumu droši vien varētu parliecināt politiķus, bet kā parliecināt pārējos? Tas ir daudzmiljonu dolāru jautājums, kuram man isti nav atbildes, bet ir daži ieteikumi.

Viens no tiem: lasīšanu nevajadzētu uztvert kā ko tādu, kam jābūt jautram. Protams, ir labi, ja tas ir jautri, tomēr lasīšana patiesībā sākas nevis ar jautrību, bet ar smagu darbu. Dodoties uz skolu, kur jāiemācās lasīt, lielākoties tas nav nekāš jautrums. Tiesa, dažiem bērniem patīk lasīt, viņi lasīšanu uzskata par aizraujošu nodarbi, tā paplašina viņu redzesloku, un tādejādi pēkšņi par piekļūt informācijai, par kuru viņi vienmēr bijuši ieinteresēti.

Tomēr lielākajai daļai lasīšana ir smags darbs, un, ja uzsveram tikai lasīšanas jautrību, tad nepieversim pienācīgu uzmanību patiesajam pulcē, kas nepieciešamas, lai iemācītos lasīt. Vienlaikus, ja uzsveram piepūli, tas nenozīmē, ka lasīšanu nevar uztvert arī kā jauku nodarbi. Tā var būt gan jautra, gan arī tai jāpieliek lielas pūles. Uzskatu, ka mūsdienās pārāk uzsver jautrību un nepietiekami – piepūli. Tāpēc skola būtu jāuzsver fakts, ka tas ir gluži kā sports, ja vēlaties būt labs sportists, ļoti daudz jāpraktizējas.

Tas ir kā muzicēšana, bez vingrināšanās ļoti spēlēt instrumentu nevar. Tāpēc vairāk būtu jāuzsver šī vingrināšanās, disciplina. Tas ir viens no veidiem, kā bērniem iema-

cīt lasīt vairāk, jo labāk viņi iemācīsies lasīt, jo vairāk viņiem patīk lasīt.

Taču tāds, kuram lasīt sagādā grūtības, nekad neiemācīsies lasīšanu mīlēt. Tātad – jāuzsver praktiskā daļa, lai cilvēki varētu kļūt par dedzīgiem lasītājiem, tiem, kuri patiešām velas lasīt. Turklāt jārada pareizais piemērs, jo šobrīd pieaugušie pareizo piemēru nerada.

Pieaugušie tiešām nelasa, vismaz nav redzami lasoši, viņi pastāvīgi atrodamies pie videodrošiem ekrāniem, tas nav labs piemērs bērniem. Tātad tā ir vēl viena lieta, pie kuras varam strādāt, – censties radīt piemēru.

Kā panākt, lai pieaugušie lasītu, ir nākamais jautājums. Ari tam man isti nav atbildes, bet ir daži ieteikumi. Viens no tiem: varbūt vairāk jāuzsver, ka lasīšana dod laiku atpūsties no digitālās klatbūtnes. Mēs pavadām ļoti daudz laika pie ekrāniem, jo domājam, ka tur mums jābūt.

Bailes kaut ko palaist garām ir tik lielas, ka vēlamies visu laiku būt ekrānā, tiešsaistē. Taču pierādījumi, pētījumi liecina, ka daudziem cilvēkiem sāk apnikt ekrāni. Iespējams, šos cilvēkus vismaz nedaudz varētu ietekmēt, uzsverot grāmatas kā veidu izvairīties no šīs digitālās pasaules, ka tā ir alternatīva, kur var atpūsties. Un tad varētu pamudināt lasīt vēl nedaudz vairāk.

Vai lasīšanai jebkad bijis zelta laikmets?

Atskatoties vēsturē, lasīšana uz piedzīst atbrašanās 19. gadsimta otrajā pusē, kad tā kļuva obligāta lielākajā daļā Rietumu pasaules valstu. Nebi-

Populisms zēl,
jo viegli meklēt
vienkāršas
atbildes, nevis
pašam pieņemt
lēmumu.

KRISTIANŠ LUNAEKERS/LATVIJAS NACIONĀLĀS BIBLIOTĒKAS PUBLICITĀTES FOTO

ja jau alternatīvas, ja cilvēki gribēja izkļāties; nebija filmu, nekā tāda, kas līdzinātos medijiem. Protams, bija teātris, mūzika, dejas, bet, ja gribēja piedalīties citu cilvēku stāstos, nekas cits isti nebija pieejams.

Toreiz lasīšana bija veids, ka sevi brīvā laikā izkļādet, izeja no savas ierobežotās pasaules. Lasīšana bija emancipējoša. Tas bija laiks, kad lasīšana kļuva ļoti pievilcīga, jo tā deva sabiedrībā spēku kļūt atšķirīgam, nebūt tādām pašām kā tavi vecāki, deva iespēju ko sasniegt.

Šis zelta laikmets ilga līdz 20. gadsimta trīsdesmitajiem gadiem, tad to mazliet sabojāja vispirms radio, pēc tam televīzija. Un pakāpeniski lasīšana kļuva mazāk svarīga. Ari tagad, protams, praktiskā līmenī prast lasīt ir ļoti svarīgi, bet tā vairs nav tā emancipējošā pieredze kā toreiz.

No vienas puses, izgudrotas digitālās ierīces, roboti, par kādiem agrāk pat nesapņoja, bet vai varētu apgalvot, ka ar mazāk nopietnu lasīšanu kopumā sāk apstāties planētas iedzīvotāju garīgā attīstība?

Tagad ir ļoti viegli neatīstīt savas smadzenes, ja nevelaties. Protams, joprojām ir daudzi, kurus izaicina doma par smadzeņu attīstīšanu, un viņiem patīk lasīt, bet tas vairs nav nepieciešams.

Tātad, ja nevelaties, par dedzīgu lasītāju nav jākļūst, un tas nozīmē, ka domāšanas attīstība kļūst mazāk izplatīta. Ir iespējams sevi neizaicināt tik ļoti, kā cilvēki paši sevi izaicināja agrāk.

Un jā, iepriekš runājām par populismu, tas zēl, jo viegli meklēt vienkāršas atbildes,

nevis pašam pieņemt lēmumu. Mēs ļoti skaidri redzam, ka cilvēki labprātāk nedoma, ja vien tas nav jādara.

Kā ir ar e-grāmatām un istām grāmatām, vai smadzeņu šūnas tās redz vienādi?

Tas nedaudz atkarīgs no ierīces, kurā lasāt, e-grāmatas, papīra grāmatas saturā ziņā neatšķiras, tās ir pilnīgi vienādas. Bet atšķirība ir tad, ja e-grāmatas lasa ierīcē, kurā var arī piekļūt internetam. Tad ļoti viegli novērst uzmanību, jo tajā pašā planšetdatorā var darīt arī citas lietas, ne tikai lasīt. Piemēram, turpat ir sociālie tīkli, e-pasts, tajā pašā ekrānā varētu pat skatīties arī "YouTube" videoklipus... Ipaša e-lasītāja šī problēma kļūst daudz mazāka.

Tātad problēma ir piekļuve visai digitālajai pasaulei vienā ekrānā, bet ne tad, ja izmanto ekrānu, kurā ir tikai grāmata. Līdz ar to e-grāmatas nav problēma, bet ir izaicinājums lasīt e-grāmatu ierīcē, kas atrodas tiešsaistē, jo lasītājs zina, ka tajā pašā ekrānā varētu arī sērfot internetā.

Ķīet, ka šobrīd pasaulē patiešām populāri vai ietekmīgi cilvēki nav lieli lasītāji. Varētu jautāt, vai "TikTok" zvaigznes vai diemžēl pat prezidenti vispār lasa kādu grāmatu...

Jā, šodien pasaulē pie varas ir vairāki šādi cilvēki, un tas nepadara pasauli par laimīgāku vietu. Savos pesimistiskajos brīžos es par to domāju un varam jau pieredzēt šīs nelasīšanas ietekmi. Ir ļoti zēl, ka nelasa arī pasaules visvarenākie cilvēki, patiešām ļoti maz ticams, vai kopš studiju laikiem viņš jebkad ir pat

atvēris kādu grāmatu. Tā ir ļoti nopietna problēma.

Kā skolās panākt bērnu lasītprasmi, turklāt lasītprasmi nopietniem tekstiem?

Lasīšanu nepieciešams likt mūsu izglītības sistēmas pamatā. Domāju, dažos praktiskos veidos tā ir, jo nevar lasīt bioloģijas grāmatas, vispirms neiemācoties lasīt. Bet, ja vēlamies izmantot lasīšanas pilno spēku, izglītības sistēmā, iespējams, jādoma par to, kā lasīšana ietekmē mūsu domāšanas spējas.

Es gan nedomāju, ka būtu nepieciešama milzīga reforma, bet jāmaina domāšanas veids. Ir jāizprot, cik svarīga lasīšana ir domāšanai.

Mums tikai jāapzinās saikne starp lasīšanu un domāšanu, tikai jānodrošina, lai bērni saprastu, kas notiek viņu smadzenēs, kad viņi lasa. Ja mēs viņiem uzdotu uzdevumus, būrnus var viegli izaicināt domāt vairāk.

Ja mēs teiktu: skatieties, mēs vēlamies izaicināt jūsu smadzenes! Vēlamies, lai jūs attīstītu varu pār savu eksistenci! Vēlamies, lai jūs kļūtu speciāli! Varbūt nedaudz vairāk jāuzsver arī filozofija un bērni jāiedvesmo domāt.

Tiesa, nelielas izmaiņas varētu piemērot arī mācību programām – nedaudz vairāk domāšanu domāšanas dēļ, nevis uzskatīt domāšanu par blakusproduktu. Vienkārši izmantot domāšanu un domāšanas attīstīšanu kā galveno uzmanības punktu mūsu mācībās.

Vai, domājot par dziļas lasīšanas apguvi, esat pesimists vai optimists?

Tas nedaudz atkarīgs no mana noskaņojuma, dažreiz esmu pesimistisks, dažreiz optimistisks. Esmu pesimistisks par to, ka tik daudzi cilvēki, šķiet, neuztver lasīšanu kā pašsaprotamu un nedoma, cik tā ir svarīga. Esmu optimistisks, redzot, ka joprojām ir jaunieši, kuri ir zinātkāri, kuri jūtas izaicināti atklāt pasauli tekstā, un, lasot sarežģītus tekstus, kļūst par domātājiem. Kad universitātē vadu doktorantūras darbus, varu vērot šos jauniešus prātus un pieredzi, ka viņi noteikti vēlas tikt izaicināti.

Tātad – atbilde ir nedaudz divējāda. Ja mēs neizpratīsim, kā lasīšana ir veids, kā attīstīt mūsu domāšanas spējas, tad, protams, galu galā varam zaudēt to patiesi analītisko, loģisko, lineāro domāšanas veidu, kas novedis tur, kur esam šodien. Mēs joprojām varam attīstīt šo domāšanas spēju, bet domāju, ka mums kā sabiedrībai jāapzinās, cik ļoti nepieciešama lasīšana. **KZ**

Kas jauns mūzejā „Latvieši pasaulē”?

**Jauns lekciju cikls – par latviešu
grāmatniecību ārpus Latvijas**

Par godu latviešu grāmatas 500-gadei kopā ar Latvijas Nacionālo bibliotēku rīkojam jaunu lekciju ciklu. Līdz 2026. gada ziemai aplūkosim latviešu grāmatniecību dažādos pasaules reģionos. Cikla pirmā lekcija notika 6. martā LNB Virtakas klasē un bija veltīta pēckara Vācijai.

Lekciju ievadīja mūzeja kurātores Mariannas Auliciemas stāstījums par latviešu bēgļu dzīvi nometnēs. Izmantojot mūzeja krājuma priekšmetus un fotografijas, viņa raksturoja dzīves apstākļus, sadzīvi

un sabiedrisko darbību, kā arī grāmatu īpašo nozīmi šajos grūtajos apstākļos. LNB vadošais pētnieks Viesturs Zanders priekšlasījumā aplūkoja gan tos izdevējus, kas turpināja jau Latvijā aizsāktu izdevējdarbību, gan arī tos, kas grāmatu izdošanai pievērsās bēgļu nometņu posmā, lai vēlāk to jau izvērstāk turpinātu citās mītnes zemēs, kā arī trimdas grāmatniecības bibliografijas veidotājus.

Lekcija ierakstā skatāma mūzeja Youtube kanālā.●

Mūzejs „Latvieši pasaulē”

Grāmatas kopš firsta laikiem

Pelču pagasta bibliotēka nosvinējusi savu 120. gadadienu. Tieši pirms tik ilga laika firsts Mihaels Karls fon Līvens uzdeva jaunuzceltajā kungu mājā, Pelču muižas pilī, ierīkot bibliotēku, kurā tika glabāts daudz retu sējumu par muižnieku ciltīm, arī zinātniski raksti.

Materiāls par unikālo kolekciju un grezno grāmatu krātuvi iekļauts vēsturnieces Kristīnes Zaļumas grāmatā *Neredzamā bibliotēka*. Pašlaik pilī atrodas interaktīva ekspozīcija *Stāstu skapji*, kas jubilejā apmeklētājiem bija atvērta. Par to stāstīja Aiva Kuršinska – Pelču brīvprātīgā darbiniece, kas strādā ar bērniem un jauniešiem.

Dažādas bibliotēkas Pelču muižas pilī atradušās vienmēr, arī publiskās. Nosaukums gadu gaitā vairākkārt mainījies: no 1953. gadā atvērtās Ievkalnu ciema bibliotēkas līdz Pelču pagasta bibliotēkai, kā to pārdēvēja pēc pagastu kā teritoriālo vienību atjaunošanas 1991. gadā. Lai gan arī vieta mainīta, kopš 2009. gada tā atkal ierīkota pilī un jubileju sagaidīja vēsturiskā gaisotnē. Pašlaik bibliotēkā reģistrēti 173 lietotāji.

Svinēt Pelču bibliotēkas 120. jubileju ieradušies daudzi interesenti.

Svinību laikā varēja klausīties Pelču vokālo ansambļu *Avots* un *Avotiņš* priekšnesumu Janas Paipas vadībā, klausīties raksta autore prezentāciju par bibliotēkas vēsturi un vienoties saviesīgās sarunās pie kafijas tases un klišēra.

Jaunākie apmeklētāji labprāt spēlēja lielformāta spēles un pārbaudīja zināšanas atjautības spēlē *Daba grāmatās*.

Madara Dzene,
bibliotēkas vadītāja
Bibliotēkas arhīva foto

Avots: Kurzemnieks

Datums: 30.05.2025

Nacionālās skaļās lasīšanas sacensībās novada posmā uzvar Zlata Kliuieva no Jēkabpils 2. vidusskolas

Nacionālās skaļās lasīšanas sacensību dalībnieku kopbilde ar organizatoriem, žūriju, burbuliem, lielo Lāci un prieku pašiem par sevi.

D. GAGUNOVA foto

ILZE BIČEVSKA

Jēkabpils Galvenās bibliotēkas Bērnu literatūras nodaļā notika ikgadējā pasākuma «Nacionālās skaļās lasīšanas sacensības» Jēkabpils novada posms. Tajās piedalījās 2. un 3. vidusskolas, Sūnu pamatskolas Atašienes filiāles un Sūnu pamatskolas, Zasas, Salas un Aknīstes vidusskolu audzēkņi. Kopā trīspadsmit piekto klašu skolēni.

Kā paredz nolikums, sacensību dalībnieki lasīja priekšā klausītājiem pašu izvēlēto autoru grāmatu fragmentus, kas piemēroti viņu vecumam. Savukārt žūrijai, vērtējot priekšlasījumu, vajadzēja ņemt vērā tādus faktorus kā diktācijas skaidrība, spēja ar stāstu aizraut auditoriju, prasme veidot kontaktu ar auditoriju, prasme izmantot savu balsi, panākot interesantāku lasījuma noskaņu u.tml.

Bērni skaļajai lasīšanai bija izvēlējušies fragmentus no tādiem literārajiem darbiem kā A. Kuipere

«Dzīve uz ledusskapja durvīm», I. Krastiņa «Lieliskā dzīve bez zoom», Dž. Rodari «Sīpoliņa piedzīvojumi», V. Rūmnieks «Madaras lādīte», Dž. K. Roulinga «Harijs Poters un noslēpumu kambaris», M. Džonstons «Normana pasaule», Dž. Tilaks «Piedzīvojumu meistari» un «M+A Skolas vecuma romāns», G. G. Ekle «Brālis, kas nebija vajadzīgs», A. Lindgrēne «Lennbergas Emīla jaunie nedarbi» un T. Pačats «Mazā brīvā cilts».

Izvērtējot visus nosacījumus, žūrija nonāca pie

secinājuma, ka pirmā vieta «Nacionālās skaļās lasīšanas sacensībās» Jēkabpils novada posmā dodama Jēkabpils 2. vidusskolas skolniecei Zlatai Kliuievei, kura lasīja fragmentu no Dz. Tilaka grāmatas «Zlatas ceļš» (izdevējs «Zvaigzne ABC»). Tās galvenā varone ir meitene, vārdā Zlata, kas mācās 7. klasē. Ir 2022. gada pavasaris, sākas karš Ukrainā. Skola un mācības paliek citā dzīvē, nu jādodas par izdzīvošanu, par kaut ko tādu, kas liekas nereāls mūsdienās un šeit, Latvijā. Kā teicis autors: «Iespējams, grāmata nebūtu tapusi, ja vien ilgu laiku man nebūtu iespējas ikdienā tikties ar kādu Ukrainas trenējās pati, – stāsta skolotāja Žanna LUKAŠENKOVA.

gluži vai manā zemapziņā, lai pamazām taptu stāsts par meiteni un viņas ceļu uz glābiņu no kara. Par meiteni, kura dodas uz tālo Latviju.»

Zlata Kliuieva arī ir bērns no Ukrainas, kura jau trīs gadus dzīvo Latvijā. Šo gadu laikā latviešu valodu viņa ir apguvusi perfekti, līdz ar to lasījumā nebija jūtams ne mazākais akcents.

Ar Zlatu Jēkabpils 2. vidusskolā strādāju tikai vienu gadu, un viņa man bija liels pārsteigums. Esmu strādājusi bilingvālās skolas vidē un varu salīdzināt. Konkrēto grāmatu un lasāmo fragmentu viņai palīdzēju izvēlēties es, bet izteiksmīgo lasīšanu viņa trenējās pati, – stāsta skolotāja Žanna LUKAŠENKOVA.

Zlata ir no Severodonckas. Viņa stāsta, ka vairs neatceroties, kad

Uzvarētāja Zlata Kliuieva kopā ar savu skolotāju, kura meitenei palīdzēja sagatavoties konkursam, Žannu Lukašenkovu.

sākusi brīvi runāt latviešu valodā – tas padarījis ātri. Mīļākie priekšmeti skolā viņai ir sports, dizains un vizuālā māksla. Arī latviešu valodā un grūtajā priekšmetā matemātikā meitenei ejot gana labi. Patlaban viņa dzīvo Jēkabpilī un mācās 2. vidusskolas 5.e klasē. Uz jautājumu, vai Zlata ir gatava nākamajai konkursa kārtai, meitene izbrīnīti parausta plecus, jo nesot par to domājusi.

Otrā konkursa kārtā – Latgales reģionālais fināls – būs rudenī.

Konkursā iegūtas arī divas otrās vietas, un to ieguvējiem būs fotosesija kopā ar klasi bibliotēkā un ekskursija vai nu pa Krustpili, vai orientēšanās spēle Krustpils salīnā. ●

Uzziņai

Nacionālās skaļās lasīšanas sacensības ir konkurss 11–12 gadus veciem 5. klašu skolēniem, kura rezultātā noskaidro lasīšanas čempionu. Konkurss notiek trīs posmos – sacensības skolā vai vietējā bibliotēkā, reģionālais fināls un valsts fināls Latvijas Nacionālajā bibliotēkā. Sacensību mērķis – pilnveidot bērnu prasmes izvēlēties piemērotu un interesantu literatūru skaļai lasīšanai, sekmēt interesi par lasīšanu un grāmatām, saliedēt bērnus kopīgām lasīšanas aktivitātēm, kā arī veicināt lasītprasmi.

Žūrijai (no kreisās): BD žurnāliste Ilze Bičevska, Jēkabpils novada Kultūras pārvaldes direktore vietniece Linda Kalniņa un Krustpils kultūras centra pasākumu organizatore Vita Skrodere, katru konkursantu vajadzēja vērtēt 6–10 ballu sistēmā.

Lasīšanas pārtraukumos uz īsu brīdi arī klausītājiem vajadzēja izkustēties.

Avots: Brīvā Daugava

Datums: 27.05.2025

“Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija”

**“Bērnu, jauniešu un vecāku
žūrijas” kolekcija Madonas
novada bibliotēkā ir klāt!**

Šoreiz tajā iekļautas 29 grāmatas, pa piecām grāmatām katrā bērnu vecuma grupā, savukārt pieaugušajiem jālasa četras savas un divas bērnu grāmatas. Tāpat kā citus gadus, arī šoreiz grāmatas aptver dažādas tēmas un aktuālas problēmas. Pēc lasītāju ieteikuma ir izveidota jauna vecuma grupa 7+ gadiem.

Atgādināšu, ka “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija” ir Kultūras ministrijas un Latvijas Nacionālās bibliotēkas finansēta Bērnu literatūras centra iniciatīva. Katrai vecuma grupai (5+, 7+, 9+, 11+, 15+ un vecāki) ieteiktās grāmatas lasa un vērtē bērni, jaunieši, no 2012. gada – arī pieaugušie. Programmas mērķis ir veicināt lasītprasmi un interesi par grāmatām, vienot lasītājus un rosināt diskusijas par grāmatām, sekmēt augstvērtīgas literatūras izplatību.

Avots: Stars

Datums: 27.05.2025

Uz bibliotēku – kārtot rēķinus

"Latvijas Avīzes" 29. maija numurā rakstā "Banku filiāļu karte vēl miglaina" rakstījām, ko paredz likuma grozījumi par banku filiāļu, bankomātu pieejamību Latvijas reģionos, par to, ko sola komercbankas un sagaida iedzīvotāji. Novados un mazpilsētās, kur komercbanku filiāles ir ļoti reta parādība, sava loma ir Valsts un pašvaldību vienotajiem klientu apkalpošanas centriem un vietējām bibliotēkām, kas palīdz iedzīvotājiem kārtot arī naudas lietas. Situāciju pēta reģionālie laikraksti – "Staburags", "Dzirkstele", "Brīvā Daugava", "Bauskas Dzīve", "Alūksnes un Malienas Ziņas" un "Ziemeļlatvija".

GUNTIS ŠČERBINSKIS

Valsts un pašvaldību vienoto klientu apkalpošanas centru (VPVKAC) tīkla izveide Latvijā sāka 2015. gadā sadarbībā ar pašvaldībām un Latvijas Pašvaldību savienību. Patlaban šādi centri darbojas 35 pašvaldībās, kopā 229 vietās. Apkalpošanas centri veidoti kā vietas, kur iedzīvotāji var vienkopus pieteikt atsevišķus pieprasījumus valsts un pašvaldības pakalpojumus. Tomēr dzīve ir paplašinājusi VPVKAC lomu un daļa iedzīvotāju tajos vērsas, lai saņemtu atbalstu arī rēķinu samaksā, konta izmaksas iegūšanā un citās naudas lietās.

"Nelielam klientu lokam, kuri izmanto internetbanku, regulāri palīdzam veikt rēķinu apmaksu," teic Smiltēnes novada VPVKAC vadītāja Evija Valaine. Palīdzība tiek sniegta arī jaunas kartes pieņemšanā vai aktivizēšanā, ja iepriekšējā ir nozaudēta vai noblokēta, izmantojot publisko datoru, kurā klients pats autentificējas.

"Nekustamā īpašuma nodokļa apmaksāšanas lietas, apbedīšanas pabalstu lietas, valsts nodevas. Printējam rēķinus, tad ar tiem cilvēki dodas uz pastu, kas mums Viesītē vēl ir tepat – pagasta pārvaldes ēkā – un maksā tur," par centra sniegto palīdzību iedzīvotājiem stāsta Viesītes VPVKAC klientu apkalpošanas speciāliste Inese Ponomarenko. "Ja domājam, ka digitālajā vidē ar naudas lietām neprot darboties tikai pensionāri, nelabvēlīgo ģimeņu pārstāvji vai mazizglītojie, tad tiešām, ka tā nav taisnība. Mums šajos jautājumos lūdz palīdzību arī trīsdesmitgadnieki. Lauciniekiem problēmas var sagādāt arī fakts, ka beigušies kodu kalkulatora baterijas. Cilvēks domā, ka palīdzēsim to nomainīt, bet reāli viņam jādodas uz savu banku, un tas process var aizņemt pat divas nedēļas. Tā ka būtu jauki, ja Viesītē būtu sava bankas filiāle. Nevajag jau visu nedēļu, bet, piemēram, divas dienas nedēļā."

Līdzīgu pakalpojumu klāstu saņem iedzīvotāji arī citos centros. Alūksnes

FOTO NO LAIKRAKSTA "ZIEMEĻLATVIJA"

Skaidru naudu dažviet var izņemt arī veikalos, ja bankomāta nav tuvumā. Šāda iespēja, piemēram, ir arī Smiltēnes novada Mēros SIA "Lauku apgāds un meliorācija" veikalā "Uni Bode".

novada Mārupes pagasta VPVKAC vadītāja Daiga Babule sarīkojusi, ka centrā ar lūgumu palīdzēt norēķināties internetbankā un izdrukāt bankas konta pārskatu iegriežas vidēji desmit cilvēki mēnesī. "Tie pārsvārī ir vecāks paaudzes iedzīvotāji, kuriem mājās nav datora vai kuriem ir grūtības izprast nepieciešamo, kā arī maznodrošinātie, kuriem vajadzīgas bankas konta izrakstu izmaksas iesniegšanai Sociālo lietu pārvaldē."

Arī bibliotēkas kalpo kā ceļvedis digitālo banku pakalpojumu labirintos. Piemēram, Jēkabpils novada Galvenajā bibliotēkā pēc padoma un atbalsta naudas lietu kārtošana pērn vērsu-

šies kopumā 574 apmeklētāji. Kopš komunālos rēķinus vairs nevar samaksāt bankomātā, palīdzības meklētāju loks bibliotēkā esot paplašinājies. Bibliotēkas pārstāve Lilija Kirilova: "Bieži šie ļaudis gatavi mums uzticēt pat savus "Smart ID" vai kodu kalkulatoru datus, lai tikai palīdzam samaksāt. To nedarām, jo tas nav likumīgi. Bet nāc arī maznodrošinātie, kuriem, lai iegūtu pabalstus, jāiesniedz bankas kontu izraksts sociālajam dienestam. Es pat zinu gadījumus, kad pensionārs lūdz, lai bibliotēkās samaksā viņa rēķinus elektroniski no sava konta, tā atvieglojot iešanu uz samaksas vietām, bet pats atdod šādi aizdoto skaidrā naudā."

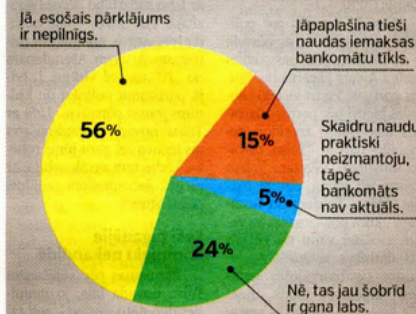
Par savu pieredzi darbā ar naudas lietām stāsta arī Ābeļu pagasta bibliotēkas vadītāja Ineta Survillo: "Pieņemam nekustamā īpašuma nodokļa maksājumus – gan ar skaidru naudu, gan ar bankas karti. Bet lielākā daļa apmeklētāju vēlas maksāt skaidrā naudā. Tā nu es bibliotēkā esmu iestiprusi agrākā novada pašvaldības seifu, kur glabāt skaidru naudu. Protams, ir ierīkota signalizācija. Ir jau arī citi maksājumi, ko pieņemam. Trakākais gadījums, ko atceros, – kāda kundze gados maksājāja 5000 eiro skaidrā naudā 50 eiro banknotēs par zemes gabala izpirkšanu. Skaidro naudu vedu iemaksāt kasē Jēkabpilī..."

Valks novadā ir tikai viens bankomāts, kurā naudu var gan izņemt, gan iemaksāt, un tikai viens izmaksas bankomāts. Iemaksas/izmaksas naudas aparāts atrodas zem viena jumta ar VPVKAC. Iedzīvotāji joprojām mēdzot nākt uz centru, cerot saņemt bankas pakalpojumus, jo te kādreiz atradās SEB bankas filiāle. Centra darbiniekiem nereti nākas palīdzēt klientiem pērt bankomātā – gan izņemt, gan iemaksāt naudu. Tā ir VPVKAC

Vai bankomātu ir par maz?

Lai arī cilvēki tiek mudināti vairāk pāriet uz bezskaidras naudas norēķiniem, tomēr bez skaidras naudas neiztikt. Likumā noteikts, ka cetrām Latvijā lielākajām bankām jānodrošina vienmērīga pieejama bankomātu infrastruktūra visā valsts teritorijā. Portāla "lasi.lv" lasītājiem vaicājām, kāds ir viņu viedoklis. Lūk, atbildes.

Vai Latvijā jāpaplašina bankomātu tīkls?

darbinieku brīvprātīga rīcība – vēlme palīdzēt saviem iedzīvotājiem. Valks iemaksas/izmaksas bankomāts ir pamatīga noslodze, to izmanto daudzi uzņēmēji naudas iemaksai, jo citu iespēju pilnībā nav. Nereti rodas arī tehniskas kļūmes – bankomāts "negrīb" izdot naudu, nedarbojas vai pat "apēd" karti. Šādos gadījumos VPVKAC darbinieki paši sazinās ar bankomāta apkalpojošo personālu.

Lai arī VPVKAC un bibliotēkās tiek piedāvāta iespēja izmantot publiski pieejamus datorus ar interneta pieslēgumu, kā arī novados tiek organizēti atbalsta iedzīvotājiem digitālo prasmi apgūvē, ne visi ir vienlīdz gatavi pilnībā pāriet uz digitāliem risinājumiem. Kamēr daļa iedzīvotāju ir apguvuši "Smart ID" lietotni un vairs neprasa palīdzību, citi vēl nav apguvuši pat kodu kalkulatora lietošanu. Jēkabpils Galvenās bibliotēkas pārstāve Kirilova secina: "Cilvēkiem tagad liek apgūt un darboties nā-

majā līmenī – ar e-parakstu, bet kā viņam iemācīties to, ja nav apgūtas pat minētās metodes? Ko nu pensionāri! Pie mums uz bibliotēku nākuši arī iestāžu darbinieki, lai iemācām rīkoties ar e-parakstu. Tā ka, manuprāt, daļa sabiedrības dzīvo vienā pasaulē, bet daļa – citā, un valsts un bankas – vēl citā. Un vai ir pareizi, ja bibliotēkas vai VPVKAC pilda funkcijas, kas, manuprāt, būtu jāuzņemas komercbankām?"

Publikācija tapusi projektā "Sarežģītā Latvija: no valsts līdz novadam", kurā "Latvijas Avīze" sadarbojas ar laikrakstiem "Staburags", "Dzirkstele", "Brīvā Daugava", "Bauskas Dzīve", "Alūksnes un Malienas Ziņas" un "Ziemeļlatvija".

MAF

Mediju atbalsta fonds

Mediju atbalsta fonda ieguldījums no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par publikācijas saturu atbild "Latvijas Avīze".

Bez skaidras naudas neiztikt

Pilsētniekiem nav problēmu ar skaidras naudas izņemšanu vai iemaksu bankomātos, bet laukos paveras pavisam cita aina. Reģionālie laikraksti aptaujā novadu iedzīvotājus.

● **Kaija Eglīte**, veikala vadītāja Smiltēnes novada Mēru ciemā: "Vairbūt pilsētā ir citādi, bet laukos cilvēki nevar iztikt bez skaidras naudas. Ikdienā ir jāmaksā par dažādiem gadījumiem darbiem, piemēram, zemes apstrādes vai zāles pļaušanas pakalpojumiem. Tāpat cilvēki gādā malku no kaimiņa vai iegādājas kaut ko no vietējiem zemniekiem."

● **Vilhelmina Parce**, Smiltēnes novada Trapenē: "Pēc skaidras naudas uz Gaujienai aizbraucu vienu vai divas reizes mēnesī. Sava transporta man nav, tādēļ lūdz mani aizvest dēlam. Nereti uzticu arī viņam izņemt man naudu. Ikdienā, iepērkoties veikalā, pārsvārā maksāju ar skaidru naudu, bet reizēm izmantoju arī bankas karti. Protams, gribētos, lai arī Trapenē ir bankomāts un nekur nav jābrauc, bet neticu, ka tāds te būs."

● **Dzintra Dubrovina**, Alūksnē: "Bankomātu lietoju tikai vienu reizi mēnesī, izņemu pensiju, un viss. Vairāk man tas nav nepieciešams, tomēr domāju, ka ērtības labad būtu jauki, ja Alūksnē būtu vairāk tieši "Swedbank" bankomātu, lai kaut viens no tiem būtu pieejams arī pilsētas centrā. Kad kādreiz ievajagas bankas pakalpojumus klātienē, jābrauc uz Gulbeni, šeit nav pieejama tās filiāle."

● **Vija**, Alūksnes novada Veclaicēnē: "Lai izņemtu skaidru naudu, man jādodas uz tuvāko bankomātu, kas ir Alūksnē. To parasti daru reizi mēnesī. Izrēķinu, cik naudas būs nepieciešams dažādiem maksājumiem, kurus veicu internetbankā, un pāreju izņemt vai palīdzu to izdarīt bērniem, ja viņi brauc uz pilsētu."

● **Guntis**, Gulbenē: "Gulbenē "Citadeles" vairs nav. Tuvākā ir Valmierā, un ir jāpiesakās, pirms brauc uz banku. Man negāja internetbankā un bija jābrauc uz Valmieru. Labi, ka autobuss uz Valmieru kursē. Protams, būtu labāk, ja banka būtu tepat uz vietas."

● **Sandra Vilka**, pārdevēja Jēkabpils novada Lonē: "Savā darbā redzu, ka laukos cilvēkiem skaidra nauda ir svarīga un nepieciešama, lai samaksātu par to pašu dārza apstrādāšanu, malkas saskaldīšanu. Vēl jau arī pastāv problēmas ar internetu – reizēm tas Lonē uz laiku pazūd. Kā tad veikalā norēķināties ar karti? Mēs laukos cits citu pazīstam, un tad, kad interneta nav, vietējais maizītiņš ņem arī parādā un samaksā vēlāk. Man pašai ir gadījies, ka veikalā Jēkabpilī terminālis nestrādā, un es aizēju bez pirkuma."

● **Laima Indriķe**, Bauskas novada Skaistkalnē: "Mums tuvākā pilsēta ir Birži Lietuvā, turp braucam iepirkties un izņemam skaidro naudu, jo ceļš ir īsāks un labāks. Otra tuvākā vieta ir Vecumnieki. Uz Bausku braucam reti, ja vien neuzrodas kādas speciālas vajadzības."

Pepija Garzeķe nosvin 80. dzimšanas dienu

VIKTORIJA SLAVINSKA-KOSTIGOVA

Nedēļas vidū, 21. maijā, Ogres Centrālajā bibliotēkā notika Pepijas Garzeķes dzimšanas dienas ballīte. Tajā sastapt varēja, protams, pašu Pepiju Garzeķi un daudz jautrību un svētkus mīlošu mazo lasītāju no Ogres Centra pamatskolas un Tinūžu sākumskolas, kā arī ogrēnieti un grāmatu apgāda «Zvaigzne ABC» vadītāju Viju Kilbloku. Kā informē grāmatu apgāda pārstāvji, pirms kāda laika pie «Zvaigznes ABC» versās Zviedrijas vēstniecības komunikāciju un kultūras lietu vadītāja Gaļina Aizvakara ar priekšlikumu atzīmēt Pepijas 80 gadu jubileju kopā, jo tieši «Zvaigzne ABC» ir Pepijas grāmatu izdevēji Latvijā. Tālāk grāmatu apgāds uzrunāja Ogres Centrālās bibliotēkas informācijas speciālisti Aiju Bremšmīti par šādu pasākuma iespēju, jo nevienam nav noslēpums, ka bibliotēka ir atvērta dažādiem pasākumiem bērnu auditorijai.

Kā zināms, pasaulē zviedru rakstnieces Astridas Lindgrēnas pirmā grāmata par Pepiju publicēta 1945. gadā. Gadu vēlāk – 1946. gadā – klajā nāca «Pepija Garzeķe dodas uz kuģi», un vēl pēc diviem gadiem tika izdota «Pepija Dienvidjūrā». Interessants fakts, ko atgādina «Zvaigznes ABC» vadītāja Vija Kilbloka, ir, ka līdzās Pepijas Garzeķes apaļajai 80. dzimšanas dienai vēl vienu ievērojamu ciparu svin pašas rakstnieces Astridas Lindgrēnas meita Karīna – 91 gadu!

V. Kilbloka pēc svinībām saka: «Ziniet, mani bērniņā Pepija ļoti kaitināja, jo biju taču audzināta stingros rāmjos un cieši uzraudzīta būt akurāta it visā. Taču kaut ko tā Pepija mani iecēja vai atbalsoja, jo ar gadiem man viņa ir pat ļoti iepatikusies. Jo – brīvība iepatikas, un nemaz ne tik retas ir tās reizes, kad nākas būt stiprākajai meitenei pasaulē.»

Ogres Centrālās bibliotēkas bibliotēku informācijas speciāliste Aija Bremšmīte stāsta, ka «īpašu ielūgumu uz ballīti saņēma tās klases, kas pie mums viscitīgāk apmeklējušas bibliotēkārās nodarības. Tās bija divas trešās klases no Ogres Centra pamatskolas un viena trešā klase no Tinūžu sākumskolas.»

Viņa ir priecīga, ka Pepija Garzeķe ir viens no pasaulē zināmākajiem grāmatu tēliem, un Ogrē to noteikti mil tikpat ļoti kā citur pasaulē. «Ticam, ka pēc krāšņās dzimšanas dienas ballītes Pepija ir ieguvusi ļoti daudz kveļu cienītāju, kas vēlsies grāmatu par pasaulē stiprāko meiteni lasīt un parlasīt,» tā A. Bremšmīte.

Pepijas Garzeķes 80. dzimšanas dienai veltītā izstāde būs apskatāma līdz pat jūlija beigām Ogres Centrālās bibliotēkas Bērnu literatūras nodaļā. ●

Svinībām bibliotēkā Zviedrijas vēstniecība bija sagādājusi plakātu izstādi un atbalstījusi milzīgās svētku tortes cepšanu, par to parūpējās «Dailas konditoreja» no Lēdmanes

Vija Kilbloka kopā ar Pepiju. Pepijas tēla brīnišķīgi iejutās Jogita Pūpola, kuru nu jau var saukt par profesionālu Pepiju

Pepijas Garzeķes svinības Ogres Centrālajā bibliotēkā

Avots: Ogres Vēstis Visiem

Datums: 27.05.2025

Kā Guntis Tālers kļuva par detektīvmānu autoru

ANDA KRĒSLIŅA

Lielvārdes bibliotēka un tās filiāle Lāčplēša bibliotēka ar Valsts kultūrkapitāla fonda atbalstu šogad rīkoja tikšanās ar rakstniekiem. Maijā uz Lielvārdi ciemos bija atbraucis vairāku detektīvmānu autors, tukumnieks Guntis Tālers (istajā vārdā Guntis Zariņš), kurš kopš 2023. gada ir Latvijas Rakstnieku savienības biedrs. Šācis rakstīt nopietnos gados un ar pašu pirmo darbu «Pēdējais klients», kas iznāca 2022. gadā, trāpīja tieši desmitniekā, kļūstot par apgāde «Zvaigzne ABC» izsludinātā detektīvmānu konkursa laureātu. Šobrīd viņa spalvai pieder seši «folianti», kuru vidū ir arī šausmu stāsti. Tūlīt dienasgaismu ieraudzīs vēl viens viņa darbs, nu jau vēsturiskā žanra jomā – ar nosaukumu «Tukuma karš» – par 1905. gada notikumiem viņa dzimtajā pilsētā. Tas nav viss – finišam tuvojās arī «Papardes», ko pats rakstnieks raksturo kā «piedzīvojumu romānu ar detektīvžanra un baiļu elementiem».

Sevi Guntis Tālers dēvē par nemiera garu, kam patīk pārmājas. Bet, ja ko dara, tad ar pilnu sparu un atdevi, dažkārt līdz pat izdegšanai. Apguvīs dažādas zināšanas: studējis tiesīzbiznātnes, mācījis arī vides un grāmatvedības gudrības, astroloģiju. Tikpat raiba ir darba pieredze – juridiskais konsultants, projektu speciālists, veikala vadītājs, laukstrādnieks, mežkopis un pat «Knife number 3» jeb «Nazis numur 3» – tāds viņš skaitījās algu sarakstā, kad Anglijā strādāja brokoļu laukos. Patlaban gan apstāties jaunū darbu meklējumos, jo, šķiet, atradīs isto acinājumu – rakstniecību. Tā kā ar grāmatu rakstīšanu maizītei sviestu grūti nopelnīt, tad vienlaikus darbojas arī žurnālistikā – strādā reģionālajā presē.

Grāmatnieks kopš bērnības

Draudzība ar grāmatām Guntim Tāleram ir sena – kopš agras bērnības. Tā kā tajā laikā daudz slimoja un citu izklaižu, kā isināt laiku šādā piespiedu dikstāvē, nebija (ja par tādu nesauk melnbaltu televizoru, kura pāris kanālos bija reti skatāms kas baudāms), tad roka pasniegusies pēc lasāmvielas. Iemācījās tekoši lasīt jau piecu gadu vecumā, starp citu, arī vecajā drukā, un tad arī iestaigājis ceļu uz bērnu bibliotēku, kur ātri vien apguvis to, kas tur bija. Vēl pirms skolas gaitām spēra pirmos soļus grāmatniecībā – no lapiņām taisījis mazas burtņiņas, kurās tad drukāja savus garadarbus. Arī pirmajās klasēs izcēlās starp klasesbiedriem – kamēr dažs labs tikai ar grūtībām teikumus lika kopā, Guntis paslepšus, mācību grāmatas vākos ietērptu, lasīja «Jātņieku bez galvas», ko vēl šobrīd viņš atzīst par vienu no labākajiem detektīvžanrā. Tomēr līdz tam, kad pats varēs turēt ro-

kās detektīvmānu, uz kura vāka būs viņa vārds un uzvārds, nācās gaidīt vēl dažas desmitgades. Pirms tam gan iemēģināja spalvu žurnālistikā, tapa dažādi stāstiņi avīzē, bet tas viss izsika kā tāds strautiņš karstā vasarā. Tas īstais brīdis, tā stunda pienāca 2019. gadā, kad tolaik vēl Guntis Zariņš ieraudzīja Latvijas Rakstnieku savienības izsludināto dalību Literārās akadēmijas budžeta grupā. Sapratīs, ka pats Liktenis viņam pamājis ar pirkstu, uzrakstījis pieteikuma stāstu, un – grupā iekšā gan! Tā bija vērtīga skola, meistarklases Janas Egles un Ronalds Briža vadībā atklāja rakstīšanas noslēpumus un nopulēja vārda mākslu.

Noslēdzot radošo mācību gadu, vajadzēja uzrakstīt vai nu stāstu, vai romāna fragmentu. Un atkal – ieraudzījās, ka izdevniecība ir izsludinājusi detektīvmānu konkursu. Jau Literārajā akadēmijā uzzinājis, kam tik visam tāda istā «burlakgabala» ir jābūt – dubultais sižets, laika grafiki un citu kanonu vesels sieks. Iesācējam tas šķita teju kā neiespējamā misija. Bet nu nolēmis – lai velns par stenderi paliek, taču šito viņš dabūs gatavu!

Ar pirmo piegājieni – desmitniekā

Nolicis maļā visus citus darbus un 2020. gadā pievērsies tikai rakstīšanai. Paveicies arī ar to, ka dzīvesbiedre bija ļoti saprotoša un visus trīs viņa jaunrades mēnešus uzņēmās uz saviem pleciem arī finansālās rūpes. Kad manuskriptu iesniedzis, liels bija pārsteigums un prieks, kad izrādījās, ka viņa romāns «Pēdējais klients» izpelnījies augstu novērtējumu – atzīts par labāko konkursā un tiks izdots. Taču, pirms tas notika, izrādījās, ka viens Guntis Zariņš jau latviešu literatūrā ir – latviešu

Lasītāji nepalaida garām izdevību nofotografēties kopā ar autoru

trimdas rakstnieks, kurš viņsaule aizgāja 1965. gadā, trīs gadus pirms otrā rakstnieks ar tādu pašu vārdu un uzvārdu nāca pasaulē. Kā pats pasmaida – varbūt reinkarnācija nostrādāja. Nebūtu labi šāda dubultošanās, nolēma gan redaktore, gan pats autors. Piedāvājis vairākus variantus, bet redaktorei neviens pie sirds nav gājis. Līdz beidzot uzdūrās vārdam «dālderis» jeb «tālers», kas bija sudraba monēta viduslaikos. Tas aizķērās un šķita ļoti saskanam ar vārdu. Arī redaktore deva savu svētību – tā piedzima rakstnieks Guntis Tālers.

2022. gadā «Pēdējais klients» nonāca grāmatnīcās, bibliotēkās un lasītāju rokās. Ar to tad nu bija āķis lūpā, un, pamanījis soctiklos ziņu, ka «Latvijas mediji» rīko konkursu «Vakara romāns 2022» ar ievirzi – mūsdienīgi sadzīves, romantiskie un detektīvmāni, nolēmis nelaist garām šādu izdevību. Kāpēc lai tas nebūtu detektīvmāns ar romantisku piesietni? Tā kā romantiskais žanrs ir sieviešu iecienīta lasāmviela, tad taču galvenajai varonei jābūt sievietei! Tātad jāieņem viņas ādā! Neiespējami? Kas neriskē, tas nevinē. Tā pāris mēnešu laikā tika pielikts punkts romānam «Garās nakts mēness». Tiesa, šoreiz laureāta gods gāja secen, bet par publicējumu atzīts. Galu galā iznāk tā, ka «mēness» ierauga dienasgaismu agrāk nekā «Pēdējais klients».

Literatūra, kas asina prātu

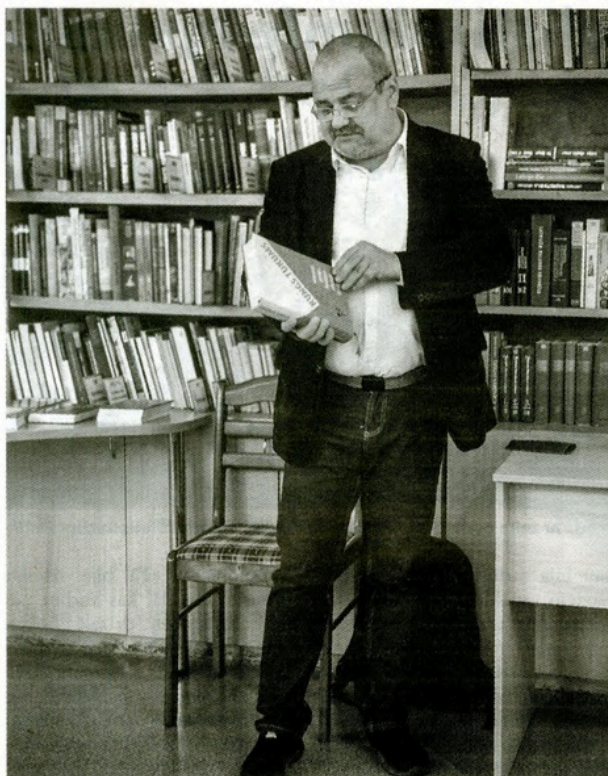
2022. gads jaunajam autoram ir reti ražīgs, jo klajā nāk šausmu stāstu krājums «Nemierīgās dvēseles» un vēl viens detektīvmāns «Monstra rotaļu laukums». Pēc gada tiem pievienojas divi «krimiķi» – «Grēksūdzes noslēpums» un «Sestdienas kungs». Nu jau, būdams šā žanra autors ar stažu, Guntis Tālers nekādi nevar piekrist, kad apgalvojot – lūk, detektīvi ir lasāmviela, bet ne literatūra. Tas patiesībā ir literatūras veids, kas ļoti asina cilvēka prātu. Jāieņem izmeklētāja āda, jāredz un jādzird tas pats, jāvēro un jāizdara tie paši secinājumi.

Detektīvi ir vairāku veidu: viens no tiem – policijas, kur noziegumu risina policists. Ja dod priekšroku šim formātam, tad gadījumā jāpārvalda šīs iestādes struktūra, procesuālā kārtība – ko drīkst un ko nedrīkst darīt. Nācies dzirdēt ne vienreiz vien, kā kriminālfilmas un to seriālus vērtē paši policijas darbinieki – sak, tā jau nemaz nenotiek. Arī pats dabūjis pa asti no rakstnieces, tukumnieces Rolandas Bulas, kura strādājusi par izmeklētāju. «Pēdējo klientu», pirms sūtīt izdevniecībai, iedevis viņai izlasīt, un, kad viņa atdevusi manuskriptu, pavaicājusi – vai viņš tiešām domā, ka DNS analīzes esot gatavas pāris dienu laikā. Izrādās, vismaz trīs, četras nedēļas jāgaida. Un ko tai laikā dara slepkavnieks?

Nu darbojas vien tālāk. Izmeklēšanas gaita ir daudz lēnāka, nekā var rasties iespaids no filmām. Birokrātija ir milzīga. Realitāte ir tāda, ka jābrīnās, ka vispār ko atklāj, it īpaši, ja noziedznieks bijis tik gudrs, ka nav atstājis lietiskos pierādījumus, teic Guntis Tālers. Viņš izvēlējis citu detektīvmāna veidu, proti, viņa grāmatās darbojas privātdetektīvi. Te gan ir viens «bet», jo viņiem policija un reģistri (piemēram, iedzīvotāju) nekādu informāciju nesniedz un neko daudz viņi arī neatklāj – tas atkal ir tikai seriālu pasakas. Ja tomēr detektīvi grib ko atklāt, tad noteikti nākas pārkāpt kādus likumus. Ko viņiem tie atļauj? Noklausīties, pa gabalu skatīties, parunāties ar cilvēkiem. Filmēt, fotografēt? Slēptās kameras un mikrofoni? Noteikti nē, par to var nonākt aiz restēm. Jā, var pārbaudīt telpas, taču tikai tad, ja tam piekrit to īpašnieks. «Mani detektīvi šos aizliegumus pārkāpj, zog datus, uzpērk mobilo operatoru pārstāvjus, lai dabūtu informāciju par telefonu atrašanās vietām, un tā tālāk. Kā teica Rolanda Bula, visus pārkāpumus uzskaitīdama, – par to viņiem būtu jāsež cietumā,» pasmin rakstnieks.

Vēl ir trešais detektīvmānu tips – mājsaimniecību, proti, cilvēks, kurš nekādā veidā nav saistīts ar kriminālo pasauli, pēkšņi saskaroties ar noziegumu, ir gana attāpīgs, lai spētu to atrisināt bez policijas palīdzības.

Guntis Tālers ir Tukuma literātu apvienības un Latvijas Rakstnieku savienības biedrs

Noziegumi, rīcība un motivācija

Paverot savas literārās virtuves durvis, Guntis Tālers atklāja vienu otru paņēmieni, ko izmanto savos darbos. Ir tādi, kas ir vispārzināmi, piemēram, noziegumam jānotiek jau pirmajās lappusēs. Jābūt izmeklētājam un antagonistam (noziedzniekam) utt. To, kā noziegums tiek izdarīts, viņam palīdz izdomāt, piemēram, tiesvedības studijās apgūtais. Tā vienā no grāmatām izmantojis tiesu materiālos uzņemto gadījumu Tukuma pusē, kur padomju gados kāds nelegālā alkohola tirgonis tika atrasts savās mājās nogalināts ar masīvu ķebļa sitienu pa galvu, teju to sašķaidot. Traks spēks vajadzīgs, lai to izdarītu. Šobrīd par to tā nebrīnītos, zinot narkotiku ietekmi, bet tolaik tās nebija izplatītas. Gadījums tā arī netika atklāts, visticamāk, slepkava jau nomiris savā nāvē, pieļauj Guntis Tālers.

Tāpat grāmatā ienācis savulaik studiju gados prokuratūras praksē piedzīvotais. Tas kopumā bijis garlaicīgs papīru darbs, taču šad un tad bija arī kas adrenalīnu uzdzenošs. Tā braucis līdz izmeklētāju komandai, kad Ķemeru mežā tika atrasts noslepkavots cilvēks. Skats bija briesmīgs, jo no cilvēka nekas daudz pāri nebija palicis, un viņš bija bez galvas. Domājat – kāds to meklēja? Ir netaisnības, jo pēc tik ilga laika lapsas, kam tā ir delikatese, sen jau būšot aizvājušas nezināmā virzienā – atbildējis izmeklētājs. Šo faktu atcerējies un ielicis savā darbā – noziedznieks noslēpj noslepkavotā galvu tieši ar šādu domu – sak, policists

nodomās, ka lapsas darbojušās, un neviens neuzzinās, ka cilvēks ir nosists.

Taču būtiski ir visās šajās detaļās nepazaudēt rīcības motivāciju. Kāpēc noziedznieks, kas otram atņem dzīvību, tā dara? Lielākoties uz to pamudina atreibība, mantkāriba, greizsirdība, bailes, ka tiks atklāts kāds cits noziegums. Lūk, te atkal gadījums, ko izmantojis. Kad strādājis laikrakstā, atnāca kāds lasītājs, lai pastāstītu, kā tiesu izpildītājs ar citu tikpat veiklu darboni no viņa izkrāpis māju. Izrādās, bija iedzīvojušies parādos un, lai tos atdotu, iekļājis ģimenes māju. Aizdevējs, nevarot sagaidīt naudu, ielicis izsolē māju. Virs nu galīgā izmēsumā meklē citu aizdevēju, un beidzot izdodas atrast kādu, kas naudu neaizdod, bet apsola, ka izsolē viņš to māju nopirks, un nabaga parādnieks ar ģimeni varēs tur palikt dzīvot, desmit gadu laikā samaksājot iztērēto summu. Bet, kad aizgājuši uz izsoli, izrādās, ka tā jau iepriekšējā dienā pārdota. Juridiski piesieties nav kur, jo, lūk, avizē mazs sludinājums bijis, ka tā pārceļta, aprādījis tiesu izpildītājs. To ievērojis tikai viens cilvēks (kāda sakritība!), kurš to māju nopircis par smiekla naudu (tolaik tā bija kadastrālā, nevis tirgus vērtība). Tā nu īpašums aizgāja cita rokās, kas bija labi ja ceturrtā daļa no kredīta, tāpat nelaimīgais virs palika vēl parādā. Sieva piepildīja draudus, iesniedza šķiršanos un ar bērniem aizgāja dzīvot pie saviem vecākiem. Viņš palika uz ielas, bez darba un ienākumiem, bet ar melnu atreibību sirdi. Tā tad lika viņam rīkoties! ●

Ar rakstnieci kopā visa ģimene

♦ Vietējā literāte atklāj rakstīšanas pieredzi Zorģu lasītājiem

Zorģu bibliotēkā piektdienas, 23.maija, vakarā uz tikšanās ar lasītājiem bija ieradusies vietējā lecas pagasta rakstniece Andra Rušmane-Vēja.

ANTRA ĒRGLE

Divus desmitus klausītāju papildināja rakstniece ģimenes pulciņš – vīrs, māsa un citi tuvinieki. Andras Rušmanes-Vējas māte Brigita stāstījuma starplaikos spēlēja akordeonu, ko pašmācības ceļā apgūst pēdējos gados.

Sāk ar klādēm

Andra Rušmane-Vēja prot stāstījumā aizraut klausītājus. Viņa runā lieliskā, dzīvā latviešu valodā, atklāti stāstot par savām izjūtām, pajokojot par sevi un piedzīvotajām situācijām.

Rakstīt Andra sākusī vēl pusaudzes gados – ar ikdienā pieredzēto un pašas sajūtām pierakstītas 15 klādes. Vecmāmiņa un māsa slavējušas Andras sarakstīto, tomēr par rakstniece karjeru tolaik nav domājusi. Uz jautājumu, kas viņa būs, kad izaugs, mazā Andra cēli atteikusi: «Būšu parasta lauku sieviete!» Tagad vairāku grāmatu autore pajoko, ka arī tas daļēji piepildījies, jo viņa kopā ar vīru un visu ģimeni dzīvo bērnības mājā netālu no lecas stacijas.

Tuvāko iedrošināta, Andra 19 gadu vecumā aizsūtījusi savu darbu «Lata romāna» konkursam. Gaidījusi, ka saņems uzslavas un aicinājumu nodrūvēt pirmo darbu, tomēr redaktori Eva Mārtuža un Aivars Eipurs teikuši – talants ir, bet vēl daudz jāmacās un pašai jābūras cauri rakstīšanas smalkumiem, ja vēlas kaut ko sasniegt.

Kritika palīdz

Pēc skolas Andra strādājusi vairumtirdzniecības noliktavā un veikālā, sākumā ar patiku, taču pēcāk tas nav devis gandarījumu. Viņa turpinājusi rakstīt un 22 gadu vecumā atkal nosūtījusi savu jauniesu romānu konkursam, šoreiz saņemot debijas balvu. Grāmata «Aleksandrs. Dzīves grāmatzīmes» izdota, bet jaunā autore saņēmusi bargu kritiku no rakstniece Monikas Zīles, par ko ir ļoti pateicīga – tas palīdzējis izprast, cik nopietni jāstrādā ar tekstu.

Vēl pēc dažiem gadiem M. Zīle iecavnieces darbu dialogus minējusi kā paraugu citiem, un tas Andru ļoti iepriecinājis. Kopš tā laika viņa ieradusi cītīgi rediģēt sarakstīto – grāmata top vienā gadā, bet vēl gandrīz tikpat ilgi rakstniece tekstu pa-

DIVUS DESMITUS zorģenieku papildināja rakstniece tuvinieku pulciņš pirmajā rindā.

FOTO – ANTRA ĒRGLE

dara saturīgāku.

Iecavniece atklāj – viņu iedvesmojusi Ivo Fomina dziesma par «spitību, kas uzvedis kalnā». Kopā ar vīru pat kļuvuši par dziedātāja faniem. Tagad Andra strādā dārzā vai krauj malku, ja manuskriptā kaut kas nešķiet labi. Tas palīdz sākot idejas un atrisināt sīzētu labākajā veidā, saka rakstītāja.

Pašas pieredze

Nākamajā romānā «Vienpatnieki» Andra aprakstījusi pašas pieredzi ar dzīvošanu vienatnē, kas «nav vientulība, bet brīvība un miers». Tas ieguvis trešo vietu jau citu nosaukumu ieguvušajā «Vakara romāna» konkursā. «Kad grāmata iznāca, es apprecējos ar man līdzīgu vienpatnieku,» smejas rakstniece, neslēpjot personiskās izjūtas ne sarunā, ne grāmatās.

Pašas piedzīvotais aprakstīts vēl divās grāmatās. Romānā «Ar kastani kabatā» A. Rušmane-Vēja uzsver atklāsmi, ka ir vērts darīt darbu, kas rada prieku, nevis vienkārši pelnīt naudu. Romānā «Lūznis» atklāts arī pašas piedzīvotais gandarījums, ar lielām pulēm salabojojot vecu, bet iemīļotu auto.

Andra ieklausās lasītāju viedokli – pēc viņu ieteikuma tapis vienpatnieku romāna turpinājums «Divatne», un tikšanās noslēgumā viņa nolasīja aizkustinošu lasītājas atsauksmi par pēdējo grāmatu «Spitnieki», kas

ANDRA RUŠMANE-VEJA prot stāstījumā aizraut klausītājus.

pašai ir līdz šim tuvākā. Rakstniece stāst par šī izdevuma vāka izvelei sadarbībā ar redaktori un mākslinieku atklāja arī Andras ģimenes savstarpējo atbalstu.

«Kad kāds piezvina un pasaka – jūsu grāmata mani izdzie-

dināja, tas ir ne ar ko nesalīdzināms gandarījums,» patiesā sirsnībā pauda rakstniece.

Atpakaļ pie zemes

Pēdējā grāmata izdota cietos vākos, tā piepildīts «katra rakstnieka sapnis», smaida Andra.

Ari tajā ielikta rakstniece pašas dzīves emocijas – bērnībā viņa necieta garas kartupeļu vagas un dundurus, domāja – nekad nerušināšos pa zemi! Tomēr, kad ar vecmāmiņas vēlību tāda iespēja piedāvāta, Andra iemīļojusi sešānu un stādīšanu, vērošanu, kā pašas dēstītāis digst un izaug. «Nevār no sevis aizbēgt,» atzīst rakstītāja, «tagad bez dārza nevaru – vēl šorīt stādīju pupas.»

Rakstniece mājās ir netālu no Baložu kapiem, un reiz, atgriežoties no tuvinieku kopīgu apkopšanas, iedomājusies, kā iepriekšējās paaudzes pirms 100 gadiem gājušas pa šo pašu ceļu un kā pa to staigas pēcnācēji pēc 100 gadiem. Paaudžu mantojums, ģimenes un dzimtas vērtības – tas ielikts pēdējā grāmatā. «Tur ir daudz no dzīves, arī sāpīgas lietas, bet man vienmēr svarīgi, lai beigas ir labas,» saka Andra.

Saruna atstāja ļoti sirsniņu, cieņpilnu iespaidu. Tikšanās viesi turpināja runāties ar rakstniecei arī neformālā noskaņā pie kafijas tases. Vairāki klausītāji pauda, ka cieņu un atzinību izraisa Andras Rušmanes-Vējas ģimenes ciešās saites un atbalsts citam. Savukārt bibliotēkāre Dace Frinda izcēla vietējās literātes grāmatās atainotās patiesās dzīves vērtības. Jāpiebilst, ka A. Rušmanes-Vējas grāmatas ir pieejamas lasītājiem Zorģu bibliotēkā. ♦

Avots: Bauskas Dzīve

Datums: 27.05.2025

Staiceles bibliotēkā saruna ar Lindu Mūrnieci par grāmatām un dzīvi

Ar Limbažu novada pašvaldības atbalstu Staiceles bibliotēka rīkoja tikšanos *Es sapratu, ka rakstīt man patīk* ar grāmatu autori un stipru cilvēku Lindu Mūrnieci. Viņa šai pusē viesojās pirmoreiz. Staiceles bibliotēkas galvenās bibliotekāres Anitas Strokšas aicinājumam uz šejieni stāstīt par savu jaunāko darbu *Meitene ar pistoli uz jumta* rakstniece atsaucās mīļuprāt. – *Viņai patīkot braukt uz bibliotēkām, tikties ar cilvēkiem un runāties*, – apstiprināja A. Strokša. Tikšanās bija ļoti gaiša un nepiespiestā gaisotne vairāk atgādinājusi sarunu starp paziņām, nevis ļaudīm, kuri satiekas pirmoreiz.

L. Mūrniece bija sagatavojusi prezentāciju ar fotogrāfijām. Interesantais stāstījums par tajās redzamo klātesošos aizrāva. *Meitene ar pistoli uz jumta* vairāk ir autobiogrāfisks darbs par laiku, kamēr L. Mūrniece bija politikā – par pirmsākumiem policijā un kāpšanu pa karjeras kāpnēm līdz pat ministrijai. Savulaik viešņa bija gan aizsardzības, gan iekšlietu ministre. – *Pēc tikšanās viņa «Facebook.com» bija ielikusi atsauksmi, ka nerunājām tikai par viņas grāmatu, bet bija vēl citas interesantas tēmas*, – teica bibliotekāre. Klātesošie nedaudz uzzināja par tālaika politikas peripetijām un drastiskajiem lēmumiem, kas krīzes laikā viņai kā iekšlietu ministrei bijis jāpieņem un ar ko daudzi nebijuši mierā. Staiceļieši arī interesējās, vai intervijās kādreizējā politiķe pamatojusies uz savas partijas viedokli. Izrādās, viņa bijusi viena no tiem *baltajiem zvirbuļiem*, kas pāudusi savu personīgo, kas daudziem neesot patīcis. Sākot savu *ministres* laiku, L. Mūrnieci tajā jomā ievadījis tagadējais Valsts prezidents Edgars Rinkēvičs, ar kuru viņai joprojām ir labas attiecības.

Linda Mūrniece, cemojoties Staiceles bibliotēkā, kopbildē ar tikšanās dalībniekiem

Meitene ar pistoli uz jumta ir kādreizējās politiķes trešā grāmata. Arī abas iepriekšējās *Gandrīz gadagrāmata* un *Gandrīz dienasgrāmata* atspoguļo periodus viņas biogrāfijā. Starp citu, L. Mūrniece Staiceles bibliotēkai uzdāvināja savu pirmo darbu ar ierakstītu veltījumu. Lindai jautāts, kā viņa uzrakstījusi *Gandrīz dienasgrāmata* ar daudzajiem notikumiem un to atspoguļojumiem. Izrādās, viņa tos visus atceras. Vaicāta par radošajām aktivitātēm, grāmatu autore vēstīja, ka drīzumā (iespējams, uz Jāņiem) pie lasītājiem dosies viņas ceturtais darbs *No Romas līdz Vecpiebalgai*. Arī tā zināmā mērā būs biogrāfiska grāmata, jo ar Romu ir domāta viesnīca, kuru L. Mūrniece vadīja pēc aiziešanas no politikas. Patlaban savu miera ostu stiprā sieviete radusi

lauku mājās Vecpiebalgas pusē. Tā kā dažādās intervijās ar Lindu lasāms, kā viņai tur klājas, staicelietes rosināja nākamajā, piektajā, grāmatā atspoguļot lauku dzīves ainu no ikdienas Vecpiebalgā.

Saruna ar L. Mūrnieci bija otrais pasākums ciklā, ko šogad sākusi Staiceles bibliotēka. Proti, satikties ar lasītājiem Staicelē aicinātas personības, kuras popularitāti guvušas citās jomās, ne grāmatu radīšanā. Aprīlī interesenti tikās ar aktieri, režisoru un rakstnieku Zigurdu Neimani, kura radošo darbu pūrā ir *Dubultportrets* un *40 dialogi. Skolēna pašizpaušme teātra mākslā*. Līdzīgas satikšanās ar dažādiem autoriem plānotas arī turpmāk.

Līga LIEPIŅA

Lindas MŪRNICES albuma foto

Avots: Auseklis

Datums: 28.05.2025

Anita Anitīna lasītājiem dāvā dzīves mirklus

Sestdien, 24. maijā, Valkas bibliotēkas mājīgajās telpās sirsnīgi atvēra dzejnieces Anitas Anitīnas jauno dzejoļu krājumu "Dzīves mirklis". Šis ir dzejnieces trešais dzejoļu krājums. Tas radies pēc izdevniecības "Raudava" redaktora Jāņa Ločmeļa iniciatīvas.

Šī grāmata ir apliecinājums tam, ka pasaulē vēl patiešām pastāv skaistas lietas: debesis rotā varavīksnes smaids, plāvās zied gaillīši, bet poēzija ķircinās par mantkārību, nekrietnību, nekūtrību. Grāmatas vāku veidojusi Kitija Potaičuka, zinot tikai divus vārdus "Dzīves mirklis".

Sakrītība, ka pirmo Anitas Ani-

tinās dzeju grāmatu "Ar aizlauztiem spārnēm" izdevniecība "Raudava" izdeva tieši pirms 20 gadiem. Pēc septiņiem gadiem tika izdota dzejnieces otrā grāmata "Pieskāriens", ko izdeva "Vitola izdevniecība".

Ari šajā dzejas grāmatā ir apkopoti dzejoļi, kas nekad un nekur nav bijuši publicēti. Klātesošajiem

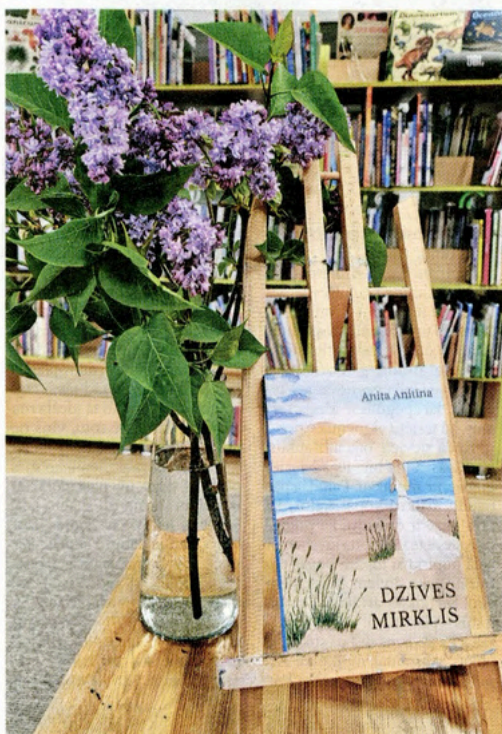
bija iespēja dzirdēt Anitas lasījumu un uzzināt katra dzejoļa stāstu.

Pasākumu kuplināja Valkas dziesmu draugu grupa "Nāburgi", viņi izdziedāja dziesmas ar Anitas Anitīnas vārdiem, kam mūziku sarakstījuši komponisti Kristeris Briedis un Harijs Užans. Noteikti jāpiemin arī Ritma Pedece, kura daudzus Anitas dzejoļus ir ietēr-

pusi mūzikas skaņās, bet šīs dziesmas parasti izpilda pati komponiste. Izjusti skanēja dzeja "Nāburgu" lasījumā.

Dzejoļu krājuma "Dzīves mirklis" atvēršanas pasākuma noslēgumā dzejnieces Anitas Anitīnas cienītāji varēja iegūt viņas autogrāfu.

— Līga Orleana

Tūlīt, tūlīt sāksies!

FOTO: LĪGA ORLEANA

Dzejiece Anita Anitina viesiem ļauj izdzīvot katra dzejoļa stāstu.

FOTO: LĪGA ORLEANA

Dzejnieces cienītāji priecājas par ilgi gaidīto grāmatu un iespēju saņemt autores autogrāfu.

FOTO: LĪGA ORLEANA

Valkas dziesmu draugu grupa "Nāburgi" lepojas izpildīt dziesmas, kuras radījuši draugi Anita Anitina un Kristeris Briedis.

FOTO: ANCE ANDRĒJEVA-EMPELE

Avots: Ziemeļlatvija

Datums: 27.05.2025

Grāmatas, ko lasīt ar smaīdu

Ilze Skrastiņa: "Aicinu pierakstīt – kad izaugsiet, būs interesanti lasīt."

Alūksnes novada bibliotēkā tikšanās ar bērnu grāmatu rakstnieci un animatori Ilzi Skrastiņu. Viņas grāmatas pārsvarā izvēlas sākumskolas vecuma bērni, taču iemīļojuši arī pieaugušie – bez smaīda tās nemaz nevar palasīt. Rakstniece prot uz ikdienas ķībelēm skatīties ar humoru – stāstiņi veidoti pēc pašas pieredzes, viss balstās patiesos notikumos.

Pēc profesijas I. Skrastiņa ir animatore, kas savu rakstītājas talantu jau izpaudusi kā scenāriste vairākām studijas "Dauka" populārām filmām. Ar grāmatu "Lieliskā dzīve bez Zoom" viņa debiēja kā grāmatu autore. "Man nebija tāda plāna – sākt rakstīt grāmatas. Viss notika plūstoši. Sāku pierakstīt savu bērnu stāstus par notikumiem skolā, attiecībām ar draugiem," stāsta I. Skrastiņa. Viņa iesaka skolēniem pašiem pierakstīt savas ikdienas gaitas, jo pēc gadiem ar smaīdu varēs lasīt savas ikdienas izdošanās un neizdošanās.

Galvenie varoņi izauguši

Mika tēlam par iedvesmu kalpojis

ILZE SKRASTIŅA AICINA bērnus un jauniešus pierakstīt savas ikdienas piedzīvojumus un izjūtas.

grāmatas autore I. Skrastiņas dēls – tieši viņa piedzīvojumi un arī viņa prasme tos ļoti krāsaini atstāstīt bija pirmais impulss, lai pirms aptuveni desmit gadiem sāktu rakstīt mazus, humora pilnus stāstiņus. "Pirmā grāmata iznāca 2021. gadā, tas bija kovida laiks, kad visi bērni mājās, pie saviem datoriem. Daudzi vēlējas doties uz skolu. Tad atcerējāties, cik brīnišķīga

bija ikdienas dzīve un skola klātienē," stāsta rakstniece. Šī grāmata ir vienīgā, kur pirmā puse ir par puisi, bet otrā – par meiteni. Galvenais varonis ir Miks (istais vārds) un Elza (izdomāts vārds, jo viņa nevēlējās atklāt savu vārdu). Tie ir I. Skrastiņas bērni – šobrīd abi ir izauguši – 20 un 16 gadi. Vēl ir arī divas dviņmāsas – visi tēli ir īsti, arī mājdzīvnieki.

"Ko dari? Neko"

Otrajā grāmatā jau ir arī Miks un viņa draugi, kuri arī ir reāli. "Tur ir stāsti par skolas darbiem un nedarbiem. Par asiņaino plāsterīti, ko puisī iecep pirāgos un tad atdod meitenēm apēst, par klases ekskursiju, kur bērni kā mežoniši uzvedas lielveikalā, un vēl daudz kuriozu atgadījumu," dažus stāstus ieskicē rakstniece. Grāmata par vasaras brīvlaiku ir piedzīvojumiem bagāta. Nosaukums "Ko dari? Neko" radies, reāli klausoties dēla sarunu ar draugu, kad sākušās brīvdienas. "Atbilde uz jautājumu – ko dari?, ir – neko. Miks bija nolēmis visu vasaru nedarīt neko. Bet, saprotot to, ka nākamajās dienās kļūst garlaicīgi, sāka domāt, ko darīt. Grāmatā attēloti notikumi, dodoties ceļojumos," saka I. Skrastiņa. Gadījumi dažādi – peldbaseinā puika paliek bez peldbikses, ko skaļi paziņo info skaļruni, tikai tā mamma uzzina, ka dēlam gadījies ķibele. Kādā citā ceļojumā žirafe apēd pēdējo vafelīti. "Visu pierakstīju, jo man tas likās smieklīgi un jautri. Man apkārt notika tik komiskas situācijas, ku-

ras pārvērst stāstā. Šobrīd manam dēlam jau 20 gadi un viņš atnāca arī uz manas pēdējās grāmatas prezentāciju, kaut gan nemaz nelielās ar to, ka tās galvenais varonis ir viņš. Savukārt pārējie bērni lepojas, ka viņu piedzīvojumi attēloti grāmatās," stāsta I. Skrastiņa.

Par pārpratumiem neskumstiet

Rakstniece uzskata, ka mūsdienās ir pārāk daudz depresīvu bērnu grāmatu par skumjām, nedraudzēšanas, vardarbību. "Man gribējās, lai ir kaut kas jautrs, lai bērni lasa un asociē to ar sevi. Tās ir reālas lietas. Bērni, ja ar jums dzīvē notiek kāds pārprats, nedomājiet, ka ar jums vienīgajiem tā notiek! Lasot šīs grāmatas, var redzēt, ka nav jāpārdzīvo par smieklīgiem pārpratumiem. Tāpēc aicinu pierakstīt – kad izaugsiet, būs interesanti lasīt," aicina I. Skrastiņa.

Pasākums notika projekta "Rakstnieks + grāmata + lasītājs" ietvaros, un to atbalsta Valsts Kultūrkapitāla fonds. **AM2**

Teksts un foto: Laura Felša

Avots: Alūksnes un Malienas Ziņas

Datums: 27.05.2025

Tūjas bibliotēkā limbažnieces gleznas

Līdz jūnija beigām Tūjas bibliotēkas Zinību centra zālē skatāma limbažnieces Sandras Ūdres gleznu izstāde *Gan visapkārt un tepat jūra...* Skatītāji var priecāties par autores eļļas gleznām, akvareļiem, plenērā tapušajiem darbiem, klusajām dabām un vairākiem jūras skatiem. Zīmēšana un gleznošana Sandrai ļoti patikusi jau kopš bērnības, savulaik viņa arī fotografējusi. – *Lai priecē!* – Tūjas bibliotēkas apmeklētājiem novēl pati izstādes autore.

Avots: Auseklis

Datums: 28.05.2025